

ORTA GÜNEY ANADOLU BÖLGESİ NOHUT ÜRETİM ALANLARI GEZİ RAPORU

24-26 Temmuz 2013

Zir. Yük. Müh. Hakan ÖZİÇ

Orta Kuzey Anadolu nohut üretim alanları inceleme gezisi 2013 üretim sezonunda nohut yetiştiriciliğinin yoğun olarak yapıldığı Ankara, Kırıkkale, Kırşehir, Yozgat, Çorum, Sivas ve Kayseri illerinde gerçekleştirilmiştir.

Gezi süresince; ekim alanı miktarı, bitkinin gelişim durumu, hastalık ve zararlıların etkisi, bölgesel olarak yetiştiricilik teknikleri, tane oluşumunun tamamlandığı bölgelerde tane tipi ve rekolte tahmininde bulunabilmek için verimlilik gibi özellikler üretim bölgelerini temsil edecek şekilde üretim parselinde incelenmiştir.

Türkiye istatistik kurumunun (TÜİK) yayınlamış olduğu istatistik veriler ve tahmin raporlarına göre 2012 yılında ülkemizde üretim gerçekleştirilen nohut miktarı 518. 000 tondur. Yine TÜİK I. üretim tahmin raporlarında 2013 üretim sezonunda üretim miktarında %2,1 azalma olarak 507.000 ton üretimin olacağı tahmin edilmiştir.

Türkiye ve gezi süresince incelenen 7 ile ait son 5 yıllık ekim alanı, hasat edilen alan, üretim miktarı verileri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo.1 Türkiye nohut ekim ve üretim miktarları

Yıl	Ekilen alan (da)	Hasat edilen alan (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
2008	5.051.654	4.861.992	518.026	107
2009	4.559.344	4.549.281	562.564	124
2010	4.556.900	4.462.175	530.634	119
2011	4.464.129	4.003.667	487.477	122
2012	4.162.416	4.086.994	518.000	127

Kaynak: Tük

2008-2012 yılları arasında nohut ekim alanı 5,05 milyon da ile 4,16 milyon da arasında değişirken üretim miktarı 562 bin ton ile 487 bin ton arasında değişim göstermiştir. Sunulan tabloda da görüldüğü üzere son 5 yılda üretim alanlarında 1 milyon dekar azalma olmuştur.

İller	Yıl	Ekilen alan (da)	Hasat edilen alan (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Ankara	2008	122.412	122.412	9.473	77
	2009	142.006	142.006	13.647	96
	2010	143.575	143.425	14.804	103
	2011	145.375	138.375	14.867	107
	2012	153.355	153.355	18.069	118
Kırıkkale	2008	20.325	20.075	1.474	73
	2009	24.562	24.562	1.991	81
	2010	44.645	29.645	3.136	106
	2011	44.490	26.990	2.538	94
	2012	32.435	32.435	3.458	107

İller	Yıl	Ekilen alan (da)	Hasat edilen alan (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Kırşehir	2008	211.300	211.300	21.970	104
	2009	191.024	191.024	20.960	110
	2010	365.892	365.892	39.642	108
	2011	326.386	326.366	42.531	130
	2012	216.069	215.959	32.731	152
Kayseri	2008	55.318	55.318	6.157	111
	2009	47.935	47.935	5.040	105
	2010	49.136	49.136	5.171	105
	2011	58.713	58.713	6.364	108
	2012	58.819	58.819	6.193	105
Sivas	2008	90.820	90.820	11.756	129
	2009	100.033	100.033	18.921	189
	2010	118.528	118.528	16.323	138
	2011	95.500	95.500	14.088	148
	2012	104.030	104.030	9.670	93
Yozgat	2008	286.160	286.160	28.949	101
	2009	261.286	261.286	31.324	120
	2010	232.050	232.050	26.783	115
	2011	244.544	174.544	21.996	126
	2012	251.505	251.505	32.272	128
Çorum	2008	252.300	252.300	29.853	118
	2009	237.500	237.100	27.816	117
	2010	155.400	131.740	9.370	71
	2011	147.535	147.535	13.581	92
	2012	144.602	144.602	19.773	137
Toplam	2008	1.038.635	1.038.635	109.632	
	2009	1.004.346	1.003.946	119.699	
	2010	1.064.381	1.031.174	115.229	
	2011	1.062.543	968.023	115.965	
	2012	960.814	960.705	122.166	

Tablo.2 İncelenen illere ait ekiliş alanı ve üretim miktarları

Kaynak: Tüik,2013

TÜİK verilerine göre 2012 yılı hem toplam üretim alanlarının hemde üretim miktarının %23'ü inceleme gezisinin düzenlendiği bu 7 ilde gerçekleşmektedir.

Sunulan tablo üretim alanı bakımından incelendiğinde Çorum ve Kayseri illerinde üretim alanları son beş yıl ile benzerlik göstermektedir. Kırşehir ilinde ise üretim alanları azalmış olup Ankara, Kırıkkale, Sivas ve Yozgat illerindeki üretim alanlarında artış olmuştur.

Üretim miktarları ise ekim alanları ve illerin verimliliklerine göre değişiklik arz etmektedir. İncelenen alanlar içerisinde 2012 verilerine göre en çok üretimin olduğu illerin sıralaması Kırşehir, Yozgat, Çorum ve Ankara'dır.

Devlet Meteoroloji İşleri verilerine göre ülkemizde kaydedilen kümülatif yağış ve mevsimsel yağış miktarları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 3.Kümülatif yağış miktarları

	2013 Yağış miktarı (mm)	Uzun yıllar ortalaması (mm)	2012 Yağış miktarı (mm)
Türkiye	643	622	583
İç Anadolu	368	365	344

Kümülatif yağış olarak adlandırılan ve tarımsal açıdan bitkisel üretim için ekim faaliyetlerinin başlangıcı olarak değerlendirilen 01 Ekim tarihinden 30 Haziran tarihine kadar kaydedilen toplam yağış miktarı Türkiye genelinde bu yıl 1981-2012 tarihleri arasında kaydedilen uzun yıllar yağış ortalamasına göre 21 mm daha fazla gerçekleşmiştir. İncelenen coğrafi bölgelere göre ise Ege ve Akdeniz bölgesinde uzun yıllar ortalaması ve 2012 yılına göre yağış miktarları bu yıl atmıştır. İç Anadolu bölgesinde ise geçmiş yıllar ile benzerlik görülmektedir.

Tablo 4. Türkiye mevsimsel yağış miktarları

	Nisan	Mayıs	Haziran	Toplam
2013 Yağış miktarı(mm)	53,3	43,3	25,5	122,1
Uzun yıllar ortalaması (mm)	60,0	48,3	32,7	141,0
2012 Yağış miktarı (mm)	45,8	64,6	22,3	132,7

Bahar döneminde kaydedilen yağış miktarı ülkemizde uzun yıllar ortalamasından 20 mm düşük kaydedilmiştir. Kümülatif yağışlar ile kıyaslandığında yıl içerisinde düşen yağış miktarının kış döneminde ve genellikle yağmur şeklinde olduğu bilinmektedir.

Mevsimsel yağış miktarı 2013 yılında İç Anadolu bölgesinde uzun yıllar ortalaması olan 133 mm nin altında 95 mm olarak uzun yıllar ortalamasından 38 mm az kaydedilmiştir.

Aynı zaman iklim verilerinden ilkbahar dönemi sıcaklığı da Türkiye genelinde uzun yıllar ortalaması olan 12 °C den 1,6 °C yüksek olarak bu yıl 13,6 °C olarak gerçekleşmiş olsa da İç Anadolu bölgesinde Kırşehir ve Nevşehir bölgeleri dışında sıcaklıklar mevsim normalleri seviyesindedir.

Şüphesiz ki üretim sezonu içersin de iklim verileri bitki gelişimini, hastalık ve zararlı durumunu, verimliliği ve ürünün kalitesini direk etkilemektedir. Yapılan incelemelerde bunu göstermektedir. Yıl içerisinde yağış rejiminin iç bölgelerde kar yerine yağmur şeklinde olması, sıcaklıkların yüksek seyretmesi farklılığın şiddetine ve bölgelere göre farklı etkiler yapmıştır.

İncelenen alanlarda iklim farklılıkları nedeni ile bu yıl orta güney Anadolu bölgesinde olduğu gibi antraknoz hastalığının verim kayıplarına sebep olduğu üretim alanlarına rastlanmamıştır. Ancak inceleme bölgeler içerisinde orta güney bölgesindeki kadar yoğun olmamakla birlikte Solgunluk hastalığı olarak isimlendirilen Fusarium oxysporum tespit edilmiştir. Solgunluk hastalığı antraknoz gibi fungal (mantari) kökenli bir hastalık olup basitçe yüksek sıcaklar ile birlikte kaydedilen yağışlar sayesinde yayılır. Nohutta bitkinin kuruyarak sarı renk almasına sebep olan bu hastalık iletim

demetlerini tıkararak besin maddesi ve su alımını engeller. Kuruyan bitkiler meyve bağlayamadığı için üretim alanlarında verim düşüklüğüne sebep olur. Solgunluk hastalığının bu yıl Orta Kuzey Anadolu bölgesinde etmenin görüldüğü üretim parsellerde % 5-10 oranında verim düşüklüğüne sebep olduğu gözlenmiştir.

Orta güney Anadolu bölgesinden farklı olarak bu bölgede ekimlerin illere göre farklılık göstermekle birlikte zamanında yapıldığı gözlenmiştir. Yozgat ilinde geç ekimlerin yapıldığı araziler olsa da bunlarında iklim sebepleri nedeniyle ekimlerinin geç yapıldığı görüşülen üreticilerden elde edilen bilgilerdendir.

Tane tipi bakımından değerlendirildiğinde orta kuzey üretim alanlarında daha çok krem tane tipinde ve halk arasında "ılc" olarak adlandırılan küçük taneli nohutların yetiştirildiği tespit edilmiştir. Ağırıklı olarak Kırşehir bölgesinde yetiştirilen bu küçük taneli nohutlar hastalıklara dayanımı ve mekanizasyona uygunluğu bakımından tercih edilmektedir. Diğer bölgelerde genelde krem tane tipindeki gökçe ve benzer irilikteki nohutların ekilişi yaygındır.

Bölge genelinde zamanında ekim ve yağış miktarının fazla olmaması nedeniyle vejetasyon bir hafta on gün erken gitmektedir. Rakımın yüksek olduğu kesimlerde bitki gelişimi tane doldurma dönemindeyken düşük kesimlerde hasatın yarısı tamamlanmış durumdadır.

Çorum ili nohut ekim alanlarında son 3 yılda % 40 daralmanın olduğu istatistiki verilerde dikkat çekmektedir. Bunun sebebi önemli üretim merkezlerinden olan Alaca bölgesine kurulan barajların havanın nispi nemini artırarak hastalık bulaşmasına imkan tanınması ve sulamaya açılan alanlarda alternatif ürünlerin yetiştiriciliğidir. Geçmiş yıllarda hastalık nedeniyle umdukları verimi alamayan üreticiler ayçiçeği alım fiyatlarının da yüksek olması nedeniyle yağlık ayçiçeği üretimine dönmüş olup bu yılda olağan üstü bir ekim yapılmışlardır. İnceleme gezisi süresince Alaca'nın Yozgat girişinden Merzifon ovasına kadar olan kesimde neredeyse hububat üretim alanı kadar ayçiçeği üretim alanlarına rastlanmıştır.

Kırşehir ilinde ise üretim durumu tam tersidir. Bölgede yetiştirilen küçük taneli nohutların hastalığa yakalanma riskinin düşük olması ve mekanizasyon kullanımının bu çeşitlerde kolay olması nedeniyle üretim alanları bu bölgede artış göstermiştir. Ülkemizde yetiştirme teknikleri bakımından en iyi üretim bölgesi Kırşehir bölgesidir. Diğer illerde ekim alanı ve üretim miktarı bakımından önemli farklılıklar görülmemektedir.

İnceleme gezisi boyunca üreticilerin nohut tarımından vazgeçmelerinin bir sebebinin de maliyetlerin yüksek olmasından olduğu da tespit edilmiştir. Hastalıktan kaçınmak için ekimi zamanında yapmayan, yetiştirme tekniklerine önem vermeyen üreticilerin toprak işleme aletleri ile ekimlerini yaptığı uzun yıllardır bilinmektedir. Özellikle Sivas ve Yozgat'ın bazı köylerinde yaygın olan bu ekim yöntemi hem hasat harman işlerinde işçilik kullanmayı gerektirmekte hem de nohutların düzensiz ekimden dolayı aynı anda olgunlaşmamasına neden olmaktadır. İşçilik maliyeti olarak bölgede hasat için yolum işleminin 60-70 TL/da, harmanlama için ise batöz yada biçer-dövere destelerin atım ücretinin 15-20 TL/da olması biçer döver ile işleme ücretinin 12-17 TL/da olarak fiyatlanması aşırı maliyet getirmektedir. 85-100 TL/da sadece işçilik giderlerinin olduğu bir nohut tarımında karlılığın ne derece olacağı da düşündürücüdür.

Gezi süresince yapılan bu tespitlerin sonra il bazında incelenen bölgelerde mevcut durum aşağıda özetlenmiştir.

Bala-Karakeçi-Çelebi bölgesinde Bala kavşağı çevresinde bir miktar ekim alanına rastlanmış olsa da yol boyu ilerledikçe Çelebi'ye kadar olan bölgede önemli ekim alanına rastlanmamıştır. Geçmiş yıllarda düzenlenen inceleme gezilerinde nohut ekim alanı olan arazilerde bu yıl aspir ekiminin olduğu dikkati çekmektedir. Çelebi'ye doğru gidildikçe hem ekim alanları hemde verimli araziler fazlalaşiyor. İlç olarak adlandırılan küçük nohutların ekimi bu bölgede fazla. Herhangi bir verimi etkileyecek hastalık belirtisine gözlenmemiştir. Verimliliğin b küçük taneli çeşitlerde 200 kg/da civarında olması umuluyor. Hasat bölgede başlamış ve çoğunlukla biçerdöver ile yapılmakta.

Hirfanlı barajı-Kaman bölgesinde ekim alanlarının bir miktar fazla olduğu gözlenmekte. bitki gelişimi bölgede oldukça iyi. hasada yakın dönemde yağışların bir miktar fazla olması üretim parsellerindeki yulaf bitkisinin çok olmasından anlaşılmakta. Bazı parsellerde verimi etkilemeyecek şekilde antraknoz hastalığının belirtileri gözlenmektedir. Verimliliğin bölgede 150 kg/da civarında olacağı tahin edilmektedir. Bölgede hasat işleri 15 gün öncesinden başlamış durumdadır. Nohutların tamamıyla kurumaya bırakılmış olması biçerdöver ile hasat yapıldığının bir işaretidir.

Hamit-Akpınar-Kırşehir bölgesinde Hamit bölgesinde geçen yıldan fazla. Yabancı otun üretim parsellerinde baskısı bu bölgede fazla olsa da verimlilik bölge ortalaması seviyesinde. Hamit'den sonra Kırşehir'e doğru üretim alanları geçen yıl gibi uzun yıllardan biraz az. Verimliliğin geçen yıl bölgede düşük olması Akpınar, Kırşehir istikametinde ekim alanlarının Ayçiçeğine doğru kaymasına neden olmuş gibi görünüyor. Verimliliğin bu kesimde 100kg/da olması bekleniyor.

Kırşehir-Mucur-Kozaklı arasında kalan bölgede Mucur'un Kızılağıl-Topraklı arası ve Hacıbektaş'a doğru olan alanlarda nohut ekimi gözlenmekte. Diğer kesimlerde Kayseri'ye kadar önemli ekim alanı görülmedi. Yeşil mercimeğin geçmiş yıllarda çok ekildiği Mucur bölgesinde yol boyu hiç mercimek ekimine rastlanmadı.

Kırşehir bölgesinde özellikle Kaman kesiminde nohut tarımının titizlikle yapıldığı mibzer ile ekim, yabancı ot kontrolü, bitki gelişimi ve hasat yöntemi gibi yetiştirme tekniklerinin tam olarak yapılmasından anlaşılıyor. Bölgede ekim alanlarının da büyük olması verilen önemin bir göstergesi. Tek dezavantaj ise Kırşehir yöresinde Pazar değeri düşük küçük taneli nohutların yetiştiriciliğinin çok yapılması. Diğer tarımsal faaliyetler ise aspir hasadı başlamak üzere. Ayçiçeği tane dolun döneminde ve hububat hasadı tamamlanmış. Bölge genelinde bu yıl vejetasyonda 10 günlük bir erkencilik dikkati çekmekte.

Kırıkkale-Keskin bölgesinde ekim alanları Keskin-Çelebi ve Keskin Çerikli istikametinde bulunmakta bu bölgede de gelişim normal seyrinde üretim bölgesi olarak çok fazla potansiyeli olmasa da bu bölge önümüzdeki yıllarda üretim alanını artıracak gibi görünüyor. Verimlilik 100-120 kg/da civarında umuluyor.

Boğazlıyan-Sarıkaya-Yozgat bölgesinde ekim alanları geçen yıl gibi çok fazla değil. Yenipazar çevresinde yoğun ekim alanının görülmesinden sonra Yozgat girişine kadar yer yer ekim alanı görülüyor. Yozgat girişinden Şefaati'ye doğru ekim alanlarının olduğu gözlenmekte. Gelişim biraz zayıf gibi görünmekte. Verimlilik bu kesimde 80-100/kg/da civarında olması beklenmekte.

Yozgat-Musabeyli bölgesinde ekim alanları geçmiş yıllarda olduğu gibi fazla. Bu bölgede mekanizasyonu kullanan bölgelerden biri. Boğazkale Musabeyli yol ayrımından sonra başlayan ekim alanlarında gelişim iyi. vejetasyonun bu kesimde kaman bölgesinde olduğu gibi 10 gün erken olduğu söylenebilir. Verimlilik 110-130 kg/da olarak beklenmektedir.

Yozgat-Alaca yol ayrımı- Sorgun bölgesinde ekim alanı bu yıl geçen yıldan biraz fazla. Alaca yol ayrımından nohut ekiminin fazla yapıldığı Sarımbeyli, Darıcı, İsafakılı, sorgun yolu istikametine doğru darıcı köyü dışında ekim fazla. Bitki gelişimi normal seyrinde olup herhangi bir hastalık belirtisi yok. İsafakılı civarında iklim şartlarının etkisiyle ekim biraz geç yapılmış. Yer yer pulluk ile ekimin yapıldığı ve bu alanlarda gelişimin zayıf olduğu tespit edilmiştir.

Sorgun- Eymir-Çekerek bölgesinde cumafakılı köyünden sonra ekim alanları başlıyor iç kesimlerde özellikle çok olduğu tespit edilen üretim alanları bu yıl geçen yıldan fazla gibi görünüyor. İncelenen üretim parsellerinde derin ekimlerin yapıldığı alanlarda Solgunluk hastalığı etkisini göstermiş. Geç ekimlerin yapıldığı alanlarda ise bitki gelişimi henüz çiçeklenme döneminde. Geçen yıl gibi bu yılda bu bölgede ekimlerin köy bazında yapıldığı dikkati çeken diğer bir durum

Sorgun-Çekerek, Sarıkaya, Doğanhisar yolu istikametlerinde Sarıkaya`ya doğru üretim alanı çok az, Çekerek istikametinde sorgun çıkışından sonra 10 km içerisinde fazla istikamet boyunca ilerledikçe ekim alanı azalıyor. Doğanhisar istikametinde ise Saraykent çevresi dışında önemli bir ekim alanı görülmedi. İncelenen alanlarda bitki gelişimi biraz zayıf yer yer antraknoz belirtisi olsa da verimi çok etkilemeyecek düzeyde. Geçmiş yıllar ile kıyaslandığında üretimin azaldığı söylenebilir. Saraykent`den sonra nohut ekim alanı çok azalıyor Divanlı köyü çevresinde bir miktar yeşil mercimek üretimi gözlenmekte. Akdağmağdeni çevresinde de ekimlerin azaldığı söylenebilir.

Yozgat bölgesinde ekim alanı geçen yıl ile benzerlik gösteriyor. Bir kesimde ekim alanı azalırken başka bir kesimde artması birbirini dengeler gibi görünüyor. Yabancı ot probleminin özellikle pulluk ile ekilen alanlarda yoğun olduğunu söylemek mümkün. Antraknoz hastalığının yağışların az olması ile birlikte etkisinin çok olmaması verimi olumlu etkilemekte. Bölge genelinde Solgunluk (Fusarium) hastalığı en çok Yozgat bölgesinde etkili. Ancak hastalığın şiddeti verimlilikte çok etkili olmayacak düzeyde. Bölge genelinde krem tane tipinde nohutların ağırlıklı olarak ekildiği tespit edildi. Bitki gelişiminin çiçeklenme döneminde olduğu parsellerde iklim şartlarına göre verim düşüklüğü yaşanması riski bulunmakta. Bölgede farklı çeşitlerin yetiştirildiği yaprak yapısı, dallanma, bitki boyu ve erkencilik gibi fizyolojik özelliklerden belli olmakta.

Yozgat Alaca yol ayrımından Alaca ve Çorum yol ayrımına kadar olan bölgede geçen yıl gibi bu yılda önemli miktarda daralmanın olduğu söylenebilir. Alaca bölgesine inşa edilen baraj ile birlikte son 3 yıldır Alaca çevresinde ekim alanları giderek azalıyor. Mevcut ekim alanları Alaca`nın güney yüksek bölgelerinde, Sungurlu istikametinde ve Çorum yolu üzerinde gözlenmekte. Bu alanlarda da geçmiş yıllarda ki gibi yoğun ekilişin olduğu söylenemez. Alaca`dan Çorum yol ayrımına doğru bir miktar ekim alanından sonra özellikle Alaca yol ayrımı Çorum arasında her yer Ayçiçeği. Çiftçi görüşmelerinde geçen yıllarda yaşanan verim düşüklüğünün ve işçilik maliyetlerinin yüksek olmasının ayçiçeğine yönelimi artırdığı bilgisi edinildi. Bu yıl yağışlarında az olması nedeniyle rastgele ekilen ayçiçeği yetiştiriciliğine uygun olmayan sırt bölgelerdeki üretim alanlarında verimin düşük olacağı ve düşük yağışlar nedeniyle iyi gelişen nohudun tekrar üretim alanlarında yer alacağı tahin edilmektedir.

Çorum, Mecitözü, Merzifon yolu istikametinde de benzer durum söz konusudur. Özellikle Mecitözü yol ayrımında hububat ekim alanları kadar Ayçiçeği üretim parseli bulunmaktadır. Mecitözü tarafında mevcut bir miktar ekim alanı olsa da geçmiş yıllara göre az. Bitki gelişimi de bu bölgede seyrek çıkış ve dallanmanın az olması nedeniyle pek iyi değil. Merzifon yolu istikametinde de durum benzer.

Mecitözü, Ortaköy, Aydıncık, Çekerek istikametinde Mecitözü çıkışında ekim alanlarının olduğu görülmekte. Bu hat üzerinde dağların arasından Ortaköy`e gidildikçe nohut ekiminin pek olmadığı gözleniyor. Ortaköy`e yaklaştıkça ekim alanı artıyor. Bitki gelişiminin iyi olduğu bu bölgede ekimlerin pullukla yapılmasından dolayı istenen bitki sıklığının yakalanamadığı gözlenmekte.

Ortaköy, Aydıncık arasında da üretim alanı fazla. Aydıncık bölgesine yaklaştıkça azalan ekim alanları Çekerek bölgesine kadar devam ediyor. Geçen yıl verimliliğin Çorum bölgesi ortalamasından fazla olacağı tahmin edilen bu bölgede ekimlerin azalması anlaşılmayan bir durumdur.

Çorum bölgesinde son 5 yılda İstatistiki verilere göre % 40 azalan ekim alanı bu yılda bir miktar azalacak gibi görünmekte. Özellikle Alaca ve Çorum'un Kuzey bölgelerinde görülen ekim alanlarındaki azalma dikkat çekici. Ayçiçeği üretiminin aşırı şekilde arttığı bu bölgede artık Çorum leblebisi yerine Çorum çekirdeğinin meşhur olacağını düşündürmekte. Bölge genelinde verimliliğin uzun yıllar ortalamasına yakın olduğu bu bölgede lokal olarak solgunluk hastalığının belirtilerine de rastlandı. Bitki gelişiminin seyrek olduğu üretim parsellerinde bitki dallanmasının da düşük olması bu gibi parsellerde verimi olumsuz etkileyecek gibi görünmekte. Çekerek, Aydıncık bölgesinde üretimin azalmış olması da akıllarda soru işareti oluşturan bir diğer husustur. Diğer tarımsal üretimlerden hububatta hasat tamamlanmış, Ayçiçeği gelişimi ise tane doldurma dönemindedir. Geçmiş yıllarda gözlenen Mecitözü çevresinde macar fiği yetiştiriciliğinin de azaldığı bir diğer gözlemdir.

Sivas, Kangal, Gürün istikametinde bu yıl ekilişin bir miktar azaldığı görülmekte. Çiftçi görüşmelerinde geçen yıl verimliliğin düşük olması ve pullukla ekimin yapıldığı bu bölgede hasat için yolma işini yapacak işçi bulamamalarından ekimin azaldığı bilgisi edinildi. Nisan ayından sonra çok az yağışın kaydedildiği bu bölgede bitki gelişimi zayıf kalmış. Büyük alanlarda ekilişlerin yapıldığı bu bölgede verimliliğin bu yılda düşük olacağı tahmin edilmekte. Kızılıniş, Kırkkonak, Etyemez köylerinde ekim alanları dağlık olan iç kesimlerde mevcut. Ekimlerin geç yapıldığı bitkilerin çiçeklenme döneminde olmasından anlaşılmaktadır. Normal zamanında yapılan ekimlerde gelişim iyi. verimliliğin 100 kg/da altında olacağı yapılan incelemelerde tahmin edilmektedir. Gürün yolu boyunca ekim alanında bir artışın olduğu söylenebilir. Ancak bu bölgede de yağış miktarındaki düşüklüğe bağlı olarak bitki gelişiminin düşük olduğu gözlenmektedir.

Sivas bölgesinde yetiştirme tekniklerinin çok iyi uygulanmadığı tohumluk ve mekanizasyon kullanımının neredeyse hiç olmadığı tespit edilmiştir. İşçilik kullanımının çok olduğu bu bölgede bu yılda problem yaşanırse ekilişlerin azalacağı tahmin edilmektedir. İklima bağlı olarak üretimde 10 gün erkenciliğin olduğu bu bölgede hububat hasatlarının yarısının yapıldığı ve verimliliğin yağış miktarına bağlı olarak düşük olduğu gözlenmiştir.

Gürün, Pınarbaşı, Kayseri istikametinde üretim alanlarının iç kesimlerde olduğu ve küçük parsellerde yapıldığı gözlenmektedir. Üretim alanlarının azaldığı bu bölgede gelişiminde çok iyi olmadığı incelenen alanlarda görülmektedir. Kayseri bölgesinde diğer bir önemli üretim alanının Yahyalı bölgesi olduğu bilinmekle birlikte Kayseri'nin güneyinde kalan bu bölge gezi güzergahına ters olduğu için incelenmemiştir.

2013 yılı Orta Kuzey Anadolu olarak isimlendirilen ve 7 ili içerisine alan nohut üretim alanları genel olarak değerlendirilecek olursa; Çorum ilinde üretim alanlarında son 3 yılda olduğu gibi daralmanın devam edeceği söylenebilir. Diğer bölgelerde üretim alanlarında bölgesel rekolteyi çok etkileyecek bir değişimin olmadığı, ancak birim alan verimliliğine bağlı olarak üretim miktarında % 5 üretim miktarında düşüşün olabileceği söylenebilir.

İncelenen bölgelerde dikkati çeken ve tahminde bulunmayı zorlaştıran en önemli husus istatistiki verilerin güvenilirliğidir. İstatistiki veriler irdelendiğinde 2012 yılı toplam nohut üretiminin 518.000 ton olduğu ifade edilmiştir. Orta Kuzey ve Güney Anadolu bölgesinde ise üretim miktarı toplamı yaklaşık güney bölgesinde 160.000 ton kuzey bölgesinde ise 120.000 ton olarak toplamda 280.000 ton olarak istatistiklere yansımıştır. Yıllardır düzenlenen bu inceleme gezilerinde gezi programındaki toplam 16 ilin dışında Adıyaman, Kilis, Gaziantep bölgesi (40-45.000 ton) dışında

önemli üretim alanı olmadığı bilindiğine göre arada oluşan 200.000 ton luk farkın nerden kaynaklandığı anlaşılamamaktadır. Aynı şekilde verimliliğin son 5 yılda Sivas bölgesinde 189 kg/da, Çorum`da 137kg/da gibi ortalama verimlere ulaşması inceleme gezilerimizde gözlenmemiştir. Ülkesel üretim tahmininde bulunabilmek ve tahminleri doğru yapabilmek için bu verilerin sağlıklı olması şarttır.

Üretim miktarının Kırşehir bölgesinde artış göstereceği ancak bu bölge nohutlarının küçük taneli olduğu tespit edilmiştir. Sivas bölgesinde ve Sorgun`un kuzeyinde verimliliğe bağlı üretim miktarında bir miktar düşüş olacağı tahmin edilmektedir. En çok üretim alanında daralmanın olduğu Çorum bölgesinde ise üretim miktarında bir azalmanın olacağı aşıkardır.

Üretim sezonu süresince kaydedilen yağış miktarının mevsim normallerinden düşük olması antraknoz hastalık etmeninin oluşumunu ve yayılımını önlemiş olup incelenen alanlarda verimi etkilememiştir. Ağır(çamur) topraklara yapılan ekimlerde özellikle pulluk ile yapılan ekimlerde bitki sıklığının ve gelişiminin iyi olmadığı gözlenmiştir. Bu gibi alanlarda Solgunluk hastalığının belirtileride gözlenmiştir.

Mekanizasyon kullanımının bu bölgede de çok az olduğu görülmekte. Sivas bölgesinde büyük alanlarda nohut tarımı yapılmasına rağmen mekanizasyonun hiç kullanılmadığı hatta çiftçilerin nasıl mekanizasyondan faydalanacaklarını bilmediği görülmüştür.

Tohumluk kullanımının da bölge genelinde düşük olduğu dikkati çeken diğer bir husustur. Yozgat, Kırşehir bölgesinde bir miktar sertifikalı tohumluk kullanılırken diğer bölgelerde üreticilerin kendi mahsullerini tohum olarak kullandığı görülmektedir. Bu durumda mantari hastalıkların yaygın görüldüğü yıllarda ayırdıkları mahsullerini hastalığın görüldüğü parsellere tekrar ekmeleri hastalık etmeninin yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Önemli oranlarda verim kayıplarına neden olan bu durum üreticilerin nohut tarımından vazgeçmeleri için geçerli bir nedendir.

Nohut üreticilerinin Yetiştirme metotları, mekanizasyon, tohumluk, kimyasal ilaçlama gibi tarımın temel kurallarını bilmediği yada tekniğine uygun yapamadığı inceleme gezisi süresince her bölgede gözlenmiştir. Bu gibi bir durumda verimli bir tarımsal faaliyetin yapılabilirliği mümkün değildir. Yıllardır çiftçi görüşmelerinde hep iklim faktörlerinin uygun gitmediği, sertifikalı tohumluk kullandıkları halde verimlerinin artmadığından yakınan çiftçilere yetiştirme teknikleri ile ilgili sorular sorulduğunda her şeyi yaptıklarını beyan ederler. Bu durumun ortadan kaldırılması için acil eğitim ve yayım çalışmalarının yürütülmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Özet olarak Orta Kuzey Anadolu olarak isimlendirdiğimiz 7 ilden oluşan bu bölgede üretim miktarında daralan üretim alanlarına bağlı olarak bir miktar azalmanın olacağı ve bu azalmanın özellikle Çorum ve Sivas bölgesinde gözleneceği, Kırşehir bölgesinden pazara arz olan mahsulün ağırlıklı olarak küçük taneli olacağı, diğer bölgelerden ise krem tane tipi ağırlıklı ürünün arz olacağı, yabancı ot miktarının çok olmamasından dolayı pazara arz olan ürünün temiz ve zayıfının az olacağı, yağış miktarının fazla olmaması nedeniyle tane renginin mütecanis olacağı, bitki gelişiminin henüz tane doldurma veya çiçeklenme döneminde olan ürünlerin verimlerinde ciddi düşüş olmaması durumunda üretim miktarını pek fazla etkilemeyeceği yapılan gözlem ve incelemelerden tahmin edilmektedir.